

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی، درمانی تهران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
موسسه ملی تحقیقات سلامت

تاریخ:

شماره:

پیوست:

فرم ترجمان دانش و گزارش ۱ و ۳ صفحه ای نتایج تحقیق طرح‌های پژوهشی

الف: مشخصات طرح:

عنوان کامل طرح: تدوین شیوه نامه رتبه بندی سلامت محوری کارفرمایان کشور
مجری طرح: سهپند ریاضی، دکتر بهزاد دماری

ب: مخاطبان طرح شما چه کسانی هستند؟

مدیران و سیاستگذاران سلامت (مانند ستاد وزارت بهداشت)

۱. مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت

مدیران بیمارستان و دانشگاه

ارائه دهندگان خدمت (پزشک، پرستار، ماما و ...)

بیماران و مردم

صنعت

سایر سازمان ها (شهرداری، آموزش و پرورش، بهزیستی، سازمان جوانان و ...)

۱. وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی

۲. کانون عالی انجمن های صنفی کارفرمایی

۳. کانون عالی انجمن های صنفی کارگران

۴. مجمع تشخیص مصلحت

۵. مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

انجمن های علمی:

۱. انجمن علمی طب کار

۲. انجمن علمی بهداشت کار

ج: برنامه شما برای کاربردی نتایج چیست؟

مشارکت یا همفکری با گروه مخاطب و استفاده کنندگان بالقوه در هنگام انتخاب موضوع یا طراحی پروپوزال پژوهش

مشارکت یا همفکری با گروه مخاطب و استفاده کنندگان بالقوه در هنگام اجرای پژوهش

انتشار مقاله در مجله های علمی - پژوهشی داخلی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی، درمانی تهران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
موسسه ملی تحقیقات سلامت

تاریخ:

شماره:

پیوست:

Damari B, Almadani H, Bostanmanesh Gh, Vahabzadeh A, Riazzi-Isfahani S. Designing a Health-Oriented Ranking Model for Employers in Iran. Community Health. 2018; 5(3):303-10.

- انتشار مقاله در مجله های علمی - پژوهشی خارجی
- ارائه در کنفرانس ها و سمینارهای داخلی
- ارائه در کنفرانس ها و سمینارهای خارجی
- ارسال خلاصه یا گزارش کامل طرح یا مقاله حاصل از آن برای استفاده کنندگان بالقوه آن
- قرار دادن متن کامل گزارش یا خلاصه ای از آن در وب سایت به منظور دسترسی استفاده کنندگان بالقوه به آن
- انتشار نتایج پژوهش در نشریات غیر علمی (نظیر مجله ها یا روزنامه های مورد علاقه عموم)
- انتشار یافته ها در خبرنامه ها و بولتن ها (نظیر نشریات درون سازمانی که خبر های علمی و غیر علمی مرتبط با آن سازمان را منتشر می کند)

ارائه یافته های پژوهش به خبرنگاران رسانه ها و یا شرکت در مصاحبه ها

تشکیل جلسه با استفاده کنندگان بالقوه برای معرفی نتایج پژوهش

ارائه در جلسه کاربست با ذینفعان در وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی

تهیه و ارسال نتایج با زبان متناسب مخاطبین (نظیر نوشته های ساده برای بیماران و یا مردم، گزارش های کوتاه برای مدیران و مسئولین)

تدوین گزاره برگ از نتایج طرح

- انجام اقدامات لازم برای تجاری سازی یافته ها (ثبت پتنت، عقد قرارداد با صنعت و ...)
- سایر اقداماتی که موجب می شود نتایج پژوهش به مخاطب آن منتقل گردد:
- هیچکدام

تاریخ:

شماره:

پیوست:

د: پیام اصلی حاصل از طرح پژوهشی (حداکثر در یک صفحه نوشته شود):

پیام اول: اشتغال یکی از مؤلفه‌های اجتماعی مهم مؤثر بر سلامت می‌باشد. هم از لحاظ اقتصادی و هم از لحاظ عدالت در سلامت اشتغال منصفانه و کار شایسته، در کانون توجه سیاست‌های کشوری و استراتژی‌های کلان کشورها قرار دارد. در مطالعات مختلف نقش بیکاری به عنوان یکی از فاکتور خطر مهم برای انواع اختلالات جسمی، روانی و آسیب‌های اجتماعی مورد تأیید قرار گرفته است. و همچنین نشان داده شده که کار و اشتغال مناسب می‌تواند امنیت مالی، موقعیت اجتماعی، تکامل فردی، روابط اجتماعی و عزت نفس و حفاظت در برابر مخاطرات فیزیکی و روانی اجتماعی که هر یک برای سلامت مهم هستند را تأمین نمایند.

پیام دوم: با توجه به نقش مهم و کلیدی کارفرمایان در امر سلامت و همچنین از آنجا که بر طبق قانون مشوق‌هایی (از جمله معافیت از مالیات) نیز برای کارفرمایان سلامت محور در نظر گرفته شده است، ارزشیابی و رتبه‌بندی کارفرمایان سلامت امری ضروری می‌باشد. چنین اقدامی در سطح ملی، نیازمند همکاری بین‌بخشی و مشارکت کارفرمایان می‌باشد. هدف از اجرای طرح فوق تدوین شاخص‌هایی برای ارزشیابی سلامت محور کارفرمایان در قالب نظام نامه رتبه بندی سلامت محور کارفرمایان بوده است.

پیام سوم: نظام نامه شامل سه جزء اصلی هدف، فرایند و الزامات تنظیم می‌باشد. شاخص‌های پیشنهادی برای سنجش سلامت محور کارفرمایان در ۲۴ شاخص و چهار گروه شامل مداخلات مدیریتی در محل کار، مداخلات ایمنی و کاهش حوادث، مداخلات کاهش عوامل خطر کارکنان و خانواده، و میزان رعایت اصول زیست محیطی در چرخه تولید تا مصرف نهایی محصول استخراج شده است. (جدول ۱)

جدول ۱) شاخص‌های پیشنهادی ارزشیابی سلامت محور کارفرمایان کشور

نام شاخص	حیطه سرآمدی
۱ وجود منشور اخلاقی کاری	مداخلات مدیریتی در محل کار
۲ مسائل رفاهی و تفریحی کارکنان (فصل ۸ قانون کار، ماده ۱۴۸-۱۵۶)	
۳ وجود برنامه راهبردی	
۴ وجود منشور پاسخگویی	
۵ وجود روال‌های ضد تبعیض	
۶ پیاده سازی استاندارد ISO9000 (سیستم مدیریت کیفیت)	
۷ فرهنگ‌سازی ایمنی، بهداشت و محیط زیست در محیط‌های کار (سرپوشیده و روزانه)	
۸ وجود تقویم آموزشی کارکنان در حوزه سلامت (برنامه EAP)	
۹ چک لیست مربوط به ایمنی از چک لیست HSE	مداخلات ایمنی و کاهش حوادث
۱۰ فرم ثبت حوادث	
۱۱ ارزیابی کیفی ریسک‌های ایمنی	
۱۲ رعایت فصل ۴ قانون کار، ماده ۸۵-۱۰۶	
۱۳ ایجاد مکانی برای بهبود، ریکاوری و ارتقای سلامت کارکنان	مداخلات کاهش عوامل خطر کارکنان و خانواده
۱۴ ارزیابی مخاطرات سلامت جسمی روانی و اجتماعی (برنامه EAP)	
۱۵ ارزیابی کیفی یا نیمه کمی ریسک‌های بهداشتی	
۱۶ تسهیلات کاهش استرس کارکنان در محل کار (برنامه EAP)	
۱۷ پیاده سازی استاندارد سری ISO 18000	میزان رعایت اصول زیست محیطی در چرخه تولید تا مصرف نهایی محصول
۱۸ وجود شواهد مدیریت سالم پسماند	
۱۹ وجود شواهدی دال بر آسیب‌زا نبودن پسماند ناشی از مصرف محصول	
۲۰ رعایت پیوست سلامت HIA	
۲۱ رعایت پیوست زیست محیطی EIA	
۲۲ رعایت ماده ۳۷ قانون برنامه پنجم توسعه (اقدامات و کالاهای آسیب‌رسان به سلامت)	
۲۳ پیاده‌سازی استاندارد سری ISO 14000	
۲۴ برنامه‌های خلاقانه کارفرمایان در زمینه سلامت محور	
	متفرقه

EAP: Employee Assistance Program برنامه همیار کارکنان

تاریخ:

شماره:

پیوست:

ه) خلاصه اجرایی مطالعه (حداکثر در ۳ صفحه) نوشته شود.

مطالعات نشان داده که نقش عوامل اجتماعی موثر بر سلامت بر حفظ و ارتقای سلامت، پر رنگ تر و مهم تر از سیستم بهداشت و درمان می باشد. این عوامل اجتماعی چون شیوه تکامل دوران کودکی، آموزش، درآمد، اشتغال، مسکن، تفریحات، حمل و نقل عمومی، کشاورزی، حمایت اجتماعی اثرات شناخته شده‌ای بر سلامت مردم دارد و سرمایه‌گذاری در این گونه خدمات، بهبود شاخص‌های سلامتی جامعه را به دنبال خواهد داشت ضمن اینکه در این بهبود همواره باید لایه‌های اجتماعی مختلف را برای برقراری عدالت در نظر داشت.

اشتغال یکی از مؤلفه‌های اجتماعی مهم مؤثر بر سلامت می باشد. هم از لحاظ اقتصادی و هم از لحاظ عدالت در سلامت اشتغال منصفانه و کار شایسته، در کانون توجه سیاست‌های کشوری و استراتژی‌های کلان کشورها قرار دارد. در مطالعات مختلف نقش بیکاری به عنوان یکی از فاکتور خطر مهم برای انواع اختلالات جسمی، روانی و آسیب‌های اجتماعی مورد تایید قرار گرفته است. همچنین نشان داده شده که کار و اشتغال مناسب می‌تواند امنیت مالی، موقعیت اجتماعی، تکامل فردی، روابط اجتماعی و عزت نفس و حفاظت در برابر مخاطرات فیزیکی و روانی اجتماعی که هر یک برای سلامت مهم هستند را تأمین نمایند. شرایط محیط کاری نیز بر سلامت تأثیر دارد و نشان داده شده که شرایط کاری نامناسب می‌تواند به اندازه بیکاری و ازدست دادن کار بر روی سلامت اثر منفی داشته باشد. نشان داده شده که استرس‌های شغلی در محیط کار با افزایش ۵۰ درصدی ریسک ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی همراهی دارد. توقعات بالای شغلی، کنترل پایین و عدم تعادل بین پاداش و تلاش عوامل خطر برای مشکلات سلامت جسمی و روانی می‌باشند.

با توجه به گستره عوامل تأثیرگذار بر سلامت و همچنین تعریف سلامت که جنبه‌های اجتماعی، معنوی و روانی را علاوه بر جسمی در بر می‌گیرد، آشکار می‌شود که مسئولیت تأمین سلامت جامعه فراتر از یک سامانه تخصصی تحت عنوان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا دانشگاه‌های زیر مجموعه آن است و این مهم نیاز به هماهنگی و همکاری بین‌بخشی دارد. با مروری بر تجربیات کشورهای پیشرو در این زمینه در می‌یابیم که بهبود شاخص‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی جوامع همراه با بهتر شدن شاخص‌های سلامت مردم همراه بوده است و این ارتباط دو طرفه است به این معنی که بهبود شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی به سلامت مردم کمک کرده و مردم سالم‌تر توسعه اقتصادی بهتری را فراهم می‌کنند.

هدف از اجرای این طرح تعیین شاخصها و تدوین نظام نامه ای برای رتبه‌بندی سلامت محوری کارفرمایان کشور می‌باشد. خروجی اصلی این مطالعه نظام نامه رتبه‌بندی سلامت محوری کارفرمایان (شامل هدف، ساختار، فرایند روال و استاندارد، شیوه مدیریت و منابع) و مستندات پشتیبان آن شامل شاخصهای ارزشیابی سلامت محوری کارفرمایان بود. این مطالعه با رویکرد کیفی انجام گرفته است. در مجموع برای جمع آوری داده ها از دو روش مرور منابع، و بحث گروهی متمرکز با خبرگان استفاده شد.

روش نمونه گیری در این مطالعه از نوع نمونه‌گیری هدفمند و تعمدی به صورت شناسایی ذینفعان و استفاده از نظرات آنان در جلسات بحث گروهی بود. ابتدا با استفاده از تحلیل ذینفعان، افراد کلیدی شناسایی شده و شیوه مشارکت آنها تعیین گردید. ذینفعان در این طرح، اشخاص یا سازمان‌هایی بودند که علاقمند و یا متأثر از برنامه و یا نتایج این طرح هستند که عبارت بودند از: سیاست‌گذاران، مجریان برنامه (استقراردهندگان) و مخاطبان نهایی.

انتخاب افراد مطلع بر اساس روش نمونه‌گیری تعمدی بوده است که ابتدا از طریق تحلیل ذینفعان در دو بعد توان تأثیر-تعهد قانونی تعیین شده و سپس افراد مطلع (اجرایی یا خبره) انتخاب شدند. همچنین از عده‌ای از این افراد در ساختار کمیته راهبری فنی پروژه استفاده شد. سازمان‌های ذینفع در این طرح عبارت بودند از: ۱- مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت ۲- انجمن علمی طب کار ۳- انجمن علمی بهداشت کار ۴- کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ۵- کانون عالی

تاریخ:

شماره:

پیوست:

انجمن‌های صنفی کارگران ۶- مجمع تشخیص مصلحت (به عنوان نهاد قانونگذار) ۷- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (به عنوان نهاد قانونگذار).

نتایج بحث گروهی با روش‌های رایج آنالیز محتوی صورت گرفته و سپس بر از تحلیل نتایج جلسه بحث گروهی پیش‌نویس نظام‌نامه تهیه شد و این پیش‌نویس در جلسه کمیته راهبری فنی نهایی گردید. محصول نهایی این طرح نظام‌نامه رتبه‌بندی سلامت محوری کارفرمایان و مستندات پشتیبان آن می‌باشد. چارچوب نظام‌نامه بر اساس شامل سه جزء اصلی هدف، فرایند و الزامات تنظیم شدند.

با توجه به تعریف سلامت در معنای عام آن، لازم بود چهار دسته از شاخص‌ها برای نامه رتبه‌بندی سلامت محوری کارفرمایان در نظر گرفته شود. ۱. شاخص‌های مربوط به حیطه مدیریت (شامل شاخص‌های ISO با توجه به نوع فعالیت کارفرما)؛ ۲. شاخص‌های مربوط به حیطه سلامت در ابعاد چهارگانه سلامت؛ جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی (شامل شاخص‌های HSE با توجه به نوع فعالیت کارفرما)؛ ۳. شاخص‌های مربوط به حیطه پیشگیری (شامل شاخص‌های EAP)؛ ۴. شاخص‌های مربوط به حیطه رعایت آیین‌نامه‌های مرتبط با سلامت (اجرای پیوست سلامت، پیوست محیط زیست و ...). برای وزندهی شاخص‌ها از مدل پیشنهادی لاوشی استفاده شد. به این ترتیب که فهرست شاخص‌های پیشنهادی در اختیار گروه خبرگان قرار گرفت و نقش آن راهنمایی اعضای گروه بود به طوری که امکان قضاوت دقیق اعضا بر اساس ضرورت اجزای ابزار (شاخص‌ها) فراهم آورد و از آنها خواسته شد که میزان موافقت خود را درباره میزان ضرورت هر شاخص لحاظ نمایند. با توجه به آنکه تعداد خبرگان شرکت کننده در مطالعه نه نفر بودند مقدار CVR مورد پذیرش ۰/۷۸ در نظر گرفته شد.

در مجموع دو هدف برای رتبه بندی کارفرمایان تعیین گردید: ۱- ارتقای سلامت جامعه؛ از طریق کاهش عوامل خطر و افزایش عوامل حفاظتی و بهبود وضعیت عوامل مؤثر بر بروز بیماری، مرگ و آسیب‌ها. ۲- افزایش پاسخگویی اجتماعی کارفرمایان؛ از طریق اثر بر سلامت کارکنان، اثر بر سلامت مصرف‌کنندگان محصولات و خدمات، اثر بر محیط زیست اصول زیر در تهیه این شاخص‌ها مورد اجماع قرار گرفت: ۱- حتی الامکان شاخص‌های جدیدی تعریف نشود و از شاخص‌های موجود برای این کار استفاده شود. ۲- از شاخص‌هایی استفاده شود که قابلیت اندازه‌گیری بیرونی داشته باشند. در نهایت نظرات جمع بندی شده ذینفعان بر اساس شاخص‌های پیشنهادی برای سنجش سلامت محوری کارفرمایان در ۲۴ شاخص و چهار گروه سرآمدی شامل مداخلات مدیریتی در محل کار، مداخلات ایمنی و کاهش حوادث، مداخلات کاهش عوامل خطر کارکنان و خانواده، و میزان رعایت اصول زیست محیطی در چرخه تولید تا مصرف نهایی محصول استخراج و جمع بندی شدند. (جدول شماره ۱)

پس از تعیین شاخص‌ها چگونگی و الزامات استقرار نظام نامه تعیین سلامت محوری کارفرمایان مورد بحث و اجماع قرار گرفت. در مورد محل استقرار دبیرخانه بر اساس اجماع ذینفعان مقرر شد که دبیرخانه اجرای این نظام نامه در دبیرخانه شورای هماهنگی خدمات بهداشتی به بیمه‌شدگان در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مستقر گردد. اعضای کمیته ارزیابی سلامت محوری کارفرمایان با حکم معاون فرهنگی و اجتماعی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی منصوب خواهند شد. اعضای اصلی این کمیته شامل نماینده اداره کل امور اجتماعی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی نماینده کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران، نماینده کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران و نماینده وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می‌باشند.

روش پیشنهادی برای اجرای به این صورت خواهد بود که در دو سال اول ارزیابی سلامت محوری کارفرمایان به صورت داوطلبانه و تنها برای کارفرمایان داوطلب صورت می‌گیرد. در دو سال بعدی علاوه بر واحدهای داوطلب در همه واحدهای ۵۰۰۰ نفر به بالا، و از دو سال سوم علاوه بر واحدهای داوطلب در همه واحدهای بالای ۱۰۰۰ نفر انجام خواهد شد. گزارش ارزشیابی سلامت محوری کارفرمایان بر اساس شاخص‌های ارزیابی به صورت مکتوب تا پایان بهمن ماه هر سال توسط

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی، درمانی تهران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
موسسه ملی تحقیقات سلامت

تاریخ:

شماره:

پیوست:

داوران منتخب به دبیرخانه ارسال می‌شود. نتایج ارزیابی سلامت محوری هر کارفرما برای کارفرما فرستاده شده و در نهایت با توجه به دفاعیه احتمالی کارفرما در قالب گزارش نهایی جمع‌بندی می‌گردد. کارفرمایان ممتاز کشور در زمینه سلامت محوری در هفته سلامت معرفی می‌شوند.

جدول (۱) شاخص‌های پیشنهادی ارزیابی سلامت محوری کارفرمایان کشور

نام شاخص	حیطه سرآمدی
۱ وجود منشور اخلاق کاری	مداخلات مدیریتی در محل کار
۲ مسائل رفاهی و تفریحی کارکنان (فصل ۸ قانون کار، ماده ۱۴۸-۱۵۶)	
۳ وجود برنامه راهبردی	
۴ وجود منشور پاسخگویی	
۵ وجود روال‌های ضد تبعیض	
۶ پیاده سازی استاندارد ISO9000 (سیستم مدیریت کیفیت)	
۷ فرهنگ‌سازی ایمنی، بهداشت و محیط زیست در محیط‌های کار (سرپوشیده و روباز)	
۸ وجود تقویم آموزشی کارکنان در حوزه سلامت (برنامه EAP ^۲)	
۹ چک لیست مربوط به ایمنی از چک لیست HSE	مداخلات ایمنی و کاهش حوادث
۱۰ فرم ثبت حوادث	
۱۱ ارزیابی کیفی ریسک‌های ایمنی	
۱۲ رعایت فصل ۴ قانون کار، ماده ۸۵-۱۰۶	
۱۳ ایجاد مکانی برای بهبود، ریکاوری و ارتقای سلامت کارکنان	مداخلات کاهش عوامل خطر کارکنان و خانواده
۱۴ ارزیابی مخاطرات سلامت جسمی روانی و اجتماعی (برنامه EAP)	
۱۵ ارزیابی کیفی یا نیمه کمی ریسک‌های بهداشتی	
۱۶ تسهیلات کاهش استرس کارکنان در محل کار (برنامه EAP)	
۱۷ پیاده سازی استاندارد سری ISO 18000	
۱۸ وجود شواهد مدیریت سالم پسماند	میزان رعایت اصول زیست محیطی در چرخه تولید تا مصرف نهایی محصول
۱۹ وجود شواهدی دال بر آسیب‌زا نبودن پسماند ناشی از مصرف محصول	
۲۰ رعایت پیوست سلامت HIA	
۲۱ رعایت پیوست زیست محیطی EIA	
۲۲ رعایت ماده ۳۷ قانون برنامه پنجم توسعه (اقدامات و کالاهای آسیب‌رسان به سلامت)	
۲۳ پیاده‌سازی استاندارد سری ISO 14000	
۲۴ برنامه‌های خلاقانه کارفرمایان در زمینه سلامت محوری	

EAP: Employee Assistance Program^۲ برنامه همیار کارکنان